І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVII. Ч. 151. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го СЕРПНЯ 1960 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 9, 1960 No. 151. VOL. LXVII.

КАСТРО СКОНФІСКУВАВ МАЙНО ЗДА НА КУБІ ВАРТОСТИ 770,000,000 ДОЛЯРІВ

З'ЄДИНЕНІ ДЕРЖАВИ СТВЕРДЖУЮТЬ, ЩО РЕЖИМ ФІДЕЛЯ КАСТРА Є СЛУХНЯНИМ ЗНАРЯДДЯМ В РУКАХ МОСКВИ І ПЕЙПІНГУ

Гавана, Куба. — Прем'єр Фідель Кастро проголосив декрет свого уряду про конфіскату великої більшости американських посілостей і підприємств на Кубі, вартости яких 770,000,000 долярів. Негайно після прочитання Кастром цього декрету, що відбулося на закритому зібранні влаштованого комуністами Конгресу Латинсько-Американської Молоді, військові кубинські з'єднання почали обсаджувати і переймати під військове правління всі сконфісковані посілості і підприємства, в першу чергу засновану і вдержувану американським капіталом Кубинську Електричну Компанію, головного постачальника електричної енергії на Кубі. Загроза конфіскати висить і над рештою американських посілостей і підприємств на Кубі, що їх вартість обраховують ще на яких чверть більйона долярів. Проголошуючи видання цього декрету, прем'єр Кастро виголосив гостру антиамериканську промову, в якій ствердив, що Куба не є зв'язана ніякими договорами і зобов'язаннями із ЗДА. Висміваючи американську демократію і Доктрину Монро, що її хочуть здійснювати ЗДА, Кастро висловив переконання, що мілітарна перевага Совєтів не дозволить під сучасну пору З'єдиненим Державам Америки продовжувати політику затримування визвольних рухів колонізованих досі народів. Скликану для розгляду взаємин між ЗДА і Кубою конференцію Організації Американських Держав Кастро назвав „маневром янкі", започаткованим з метою відвернення уваги від американських намагань вдержати свій стан посідання в країнах Південної Америки і звернути її на здогадну совєтську пенетрацію в цих областях. Децизію вивласнення американського майна Кастро визначив, як справедливу відплатну акцію за почату З'єдиненими Державами економічну бльокаду Куби і як відшкодування за шкоди спричинені для господарства Куби. Разом із цим Кастро висловив погрозу, що незабаром відбудеться „відібрання" американцям теж і вдержуваної ними на Кубі морської бази у затоці Ґвантанамо на Кубі. У відповідь на цей декрет Ф. Кастра про конфіскату американського майна на Кубі державний департамент ЗДА передав Між-Американському Комітетові Миру, при Організації Американських Держав меморандум, в якім стверджується, що під сучасну пору Куба є у відкритому союзі з Москвою і з Пейпінґом і що вона є їхнім слухняним знаряддям та що здійснювання нею вивласнення американських посілостей на Кубі не є ніякою несподіванкою. В дальшому американський уряд доводить, що режим Фіделя Кастра зрадив ідеали кубинської революції, підтримуваної з симпатією всіма народами Західньої Гемісфери, стаючи типовою диктатурою, діючою під виключним впливом комуністичної партії, яка стала головним фактором на Кубі. Цей режим покарав смертю понад 600 осіб з-поміж своїх політичних противників і яких три до шість тисяч тримає по тюрмах, як політичних в'язнів. Водночас із цим в меморандумі стверджено, що теперішня залежність Куби від Москви є важкою загрозою для демократії і свободи народів Західньої Гемісфери.

КЕННЕДІ ПІДТРИМУЄ НАДІЇ НА ВИЗВОЛЕННЯ ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ НАРОДІВ

НА ЗУСТРІЧІ ДЕМОКРАТИЧНОГО КАНДИДАТА З ПРЕДСТАВНИКАМИ ПОНЕВОЛЕНИХ НАРОДІВ ПРОМОВЛЯВ ТЕЖ ПРЕДСТАВНИК УКРАЇНЦІВ АДВ. СТЕПАН ЯРЕМА

Кеннеді промовляє на зустрічі в Гаянніс Порт

Гаянніс Порт, Массачусетс. — Демократичний кандидат-номінат сен. Джан Ф. Кеннеді в суботу 6-го серпня конферував із представниками поневолених Совєтами народів і заявив, що його уряд ніколи не визнає за тривку ту контролю, яку тепер СССР виконує над народами за залізною заслоною. Представників національних груп очолював губернатор стейту Мишиґен Дж. Меннен Вілліямс. Заступлені були українці, галицькі жиди, сирійці, ливанці, хорвати, болгари, португальці, румуни, фінляндці, мадяри, італійці, французи, литовці, німці, і бельгійці. Сенатор Кеннеді підтримує надію на визволення тих народів, які є тепер під совєтським пануванням у Східній Европі, але він робить виразну різницю між тією політикою „визволення", до якої зобов'язався був президент Айзенгавер в кампанії 1952 року, яка призвела була до помилки і до катастрофи на Мадярщині в 1956 році і у Східньому Берліні. На думку сен. Кеннеді ЗДА повинні бути сильні і тримати „смолоскип волі", який мав би бути символом для поневолених народів, які знов повинні мати волю вирішувати свою форму правління. Сен. Кеннеді нав'язав до засад президента Вудро Вилсона з часів Першої світової війни про так зване „право самовизначення народів". Цією заявою сен Кеннеді ствердив, що якби він переміг у президентських виборах 8-го листопада, то він не визнавав би теперішнього „статусу кво" у Східній Европі. Але ЗДА мусіли б всіми мирними засобами підтримувати надію на волю між народами, що є поза залізною заслоною. Губ. Вілліямс сказав, що національні групи підтримують сен. Кеннеді, який все голосував у Конґресі за ліберальний законопроєкт про допущення нових іміґрантів до ЗДА. Між промовцями був і адвокат Степан Ярема з Ню Йорку — виконний віце-президент Українського Конґресового Комітету Америки. У конференції брав теж участь заступник головного предсідника УНСоюзу Йосип Лисогір.

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ СЛІПИЙ ЗВІЛЬНЕНИЙ З ТЮРМИ, АЛЕ ПЕРЕБУВАЄ ДАЛІ НА ЗАСЛАННІ

Останні листи від добре поінформованих осіб в Західній Україні підтверджували б подану недавно вістку про звільнення митрополита Української Греко-католицької Церкви в Західній Україні із совєтської в'язниці. Згідно з листом з 14 червня ц.р., Митрополита Йосифа звільнено з тюрми в Автономній Мордовській ССР, що входить до складу РСФСР. Після звільнення Митрополитові наказано поселитися, як виходить з листа 17 червня ц.р., разом з іншими священиками в околицях Іркутська, де між іншим будують тепер велику електростанцію над рікою Анґарою.

У Мюнхені закінчено 37-ий Евхаристійний Конґрес зверненням Папи про мир

Мюнхен. — В неділю 7-го серпня ц. р. у приявності одного мільйона католиків, зібраних на велетенському майдані й саді посередині Мюнхену, зверненням Папи Івана XIII, Архиєрейською Богослужбою, що її відправив кардинал Ґуставо Теста, і урочистим походом - процесією — закінчено 37-ий Світовий Евхаристичний Конґрес. Папа Іван XXIII передав своє звернення через радіо з своєї літньої резиденції в Кастель Ґандольфо і приявні маси народу в Мюнхені вислухали того звернення через гучномовці. Папа звернув увагу, що „всі ви, також я сам, відчуваємо з острахом щораз густішу хмару небезпек, які висять над людською расою, коли-то легковажиться мир народів". Папа поручив молитви за „дійсний мир, оснований на пошані до прав Церкви і гідности людини". Попереднього дня, в минулу суботу, найгостріше антикомуністичну промову виголосив кардинал Спелман з Ню Йорку. Він стверджував, що „переживаємо тепер найнебезпечніше від 1939 року літо", приписуючи всю вину за теперішнє світове напруження виключно Москві і її імперіялістично - аґресивній політиці та нехтуванню всіх Божих і людських прав. Антикомуністичний характер Евхаристичного Конґресу пробивався в цілому його ході, усіх доповідях і проповідях. Тому комуністи намагались заколотити його порядок в останньому дні Конґресу, випускаючи з одного кінця парку маленькі ракети, що розсипували над масою вірних комуністичні летючки. В тому останньому дні Конґресу приявними були 25 кардиналів і 450 архиєпископів та єпископів. Довкола вівтаря на відкритій площі були сидження для 250,000 осіб. У першому ряді сиділи м. і. канцлер Західньої Німеччини Конрад Аденауер і канцлер Австрії д-р Юліюс Рааб. З українських єрархів приявними були митрополит Максим Германюк з Канади, архиєпископ Іван Бучко з Риму, єпископ Йосип Мартинець з Бразилії, єп. Гавриїл Букатко з Югославії, єп. Йосип Шмондюк з ЗДА і єп. Платон Корниляк з Західньої Німеччини.

СПРАВА КОНҐА ЗНОВУ ПЕРЕД РАДОЮ БЕЗПЕКИ ОН

ГАММЕРШИЛД ПРИПИНИВ ВИСИЛКУ ВІЙСЬК ДО КАТАНҐИ И ПОСПІШНО ВЕРНУВСЯ ДО НЮ ЙОРКУ

Об'єднані Нації. — Як передбачувалось ще в половині минулого тижня, генеральний секретар Об'єднаних Націй Даг Гаммершилд не зумів перевести в Конґо резолюцію Ради Безпеки з 14-го липня щодо обсадження військом ОН всієї території Конґа та „поспішного" виведення з Конґа бельгійських військ. Внаслідок рішучого спротиву прем'єра автономної провінції Катанґи Мойсе Чомбе, Гаммершилд відкликав в минулу п'ятницю призначену вже експедицію шведських і ґанських формацій до Катанґи і скликав нове засідання Ради Безпеки ОН на минулу неділю, сам негайно відлетівши до Ню Йорку. Рішення Гаммершилда прийшло після того, як його заступник, д-р Ралф Банч переконався в столиці Катанґи, що треба брати поважно погрози Чомбе, що Катанґа силою протиставиться вмаршові військ ОН. Чомбе заблькував летовище в Елізабетвілі старими автомашинами, різними возами й бочками, щоб унеможливити приземлення літаків із вояками Об'єднаних Націй. Літак, що привіз був авангард цих військ — кільканадцятьох техніків в цивільних одягах — примушено негайно відлетіти назад до столиці Конґа Леопольдвілю і тим самим літаком відлетів туди також Банч. Чомбе запросив був Банча на зібрання багатьох шефів кочівних племен та представників також сусідніх з Катанґою провінцій на доказ, що він користується підтримкою поважних конґолійських сил, прихильних концепції децентралізації влади в Конґо та ворожих прем'єрові Люмумбі, що має диктаторські тенденції. Люмумба, який дізнався про цей розвиток подій під час своєї візити в Ґвінеї, вислав депешу до свого уряду з новою погрозою, що коли Об'єднаним Націям не вдасться виконати місію видалення з Конґа всіх бельгійських військ, він закличе на поміч „інші держави", натякнувши цим недвозначно знову на Совєти. Ці останні вимагають обсадження силою провінції Катанґи, арештування провінційного уряду Мойсе Чомбе в Катанзі та негайного виведення бельгійських військ з Катанґи. Бельгійці є ще тільки в тій одній провінції, де живе 20,000 тисяч бельгійських техніків і службовиків з родинами. — Тим часом в Ню Йорку відкликано заповіджене на неділю вечером засідання Ради Безпеки, на три години перед його початком. За формальну причину подано очікування приїзду делеґації членів уряду Конґа, але насправді — як повідомляють газети — річ іде про те, щоб згори узгіднити компромісову резолюцію. Гаммершилд хоче, щоб Рада Безпеки ствердила, що приявність військ ОН в Катанзі ні трохи не пересуджуватиме справу внутрішнього державного устрою в Конґо та спору між провінціями тієї країни і її центральним урядом. Гаммершилд уважає, що тільки таке виразне ствердження в резолюції Ради Безпеки переконає катанґського прем'єра Чомбе, щоб він закинув свою опозицію проти акції Об'єднаних Націй. В останній хвилині повідомляють, що партія президента Конґа Жозефа Касавубу відбула в неділю 7-го ц. м. в Леопольдвілі під проводом самого Касавубе з'їзд, на якому рішено вимагати також децентралізації державної системи Конґа та висловлено недовір'я прем'єрові Люмумбі. Засідання Ради Безпеки Об'єднаних Націй призначено на понеділок 8-го серпня ц. р.

Сенат почав працювати

Вашингтон. — 8-го серпня вполудне Сенат почав знов працювати після перерви на відбуття номінаційних конвенцій. В Сенаті є тепер обидва кандидати на президента і один кандидат на віце-президента. Сесія має закінчитися до 5-го вересня, це значить до Дня Праці. І президент Айзенгавер вернувся з відпочинку в Нюпорті, Ровд Айленд, бо він має в понеділок вислати окреме звернення до Сенату в справі ухвалення найконечніших законопроєктів. Президент має остерегти Сенат, що при збільшуванні федеральних видатків треба думати і при їхнє покриття, це значить треба збільшувати податки. Коли Сенат не буде про це пам'ятати, то Президент попрожує ветом проти тих законопроєктів, які збільшуватимуть видатки без збільшення прибутків федеральної скарбниці. Сенат зійшовся при зміненому чисельному складі, бо тепер є в Сенаті 66 демократів і тільки 34 республіканці. На місце померлого сенатора республіканця Ланґера прибув демократ Квентін Бурдік з Північної Дакоти. В цій рідкісній поконвенційній сесії Сенату будуть брати участь 6 сенаторів, які вже більше не будуть членами Сенату. До них належать три демократи: 93-річний сенатор із Ровд Айленду Теодор Френсіс Ґрін, 84-річний сенатор із Монтани Джеймс Е. Моррей і 77-річний сенатор Джозеф О'Магоні, які вирішили не старатися про перевибір. До цієї групи належать і три республіканці: 67-річний сенатор із Айови Томас Мартин, 69-річний сенатор із Півн.Дакоти — Норман Бронсдей і 83-річний Голл С. Ласк, який був найменований на місце померлого ореґонського сенатора - демократа Ричард Нюберґера.

Ніксон почав виборчу кампанію гаслом миру і волі у світі

Вашинґтон. — Віце-президент Ричард М. Ніксон відбув першу рунду виборчої кампанії промовами в Неваді, Каліфорнії і на Гаваях, послуговуючися як головним арґументом заявою про те, що „мир у світі і воля були б доброю річчю, але щоб їх осягнути, на те треба доброго проводу в Білому Домі." Ніксон закликав виборців голосувати не на особистість тільки на ті засади, яких вона боронить. Ніксон домагався, щоб його противник атакував не його особу, тільки ті ідеали, яких він обороняє. Між іншими Ніксон казав, що „ЗДА ніколи не повинні мати такого президента, який усправедливлювався б перед ворогом за те, що дбає про безпеку країни". Ніксон відбув 11,000-милеву подорож до Невади, Каліфорнії і Гаваїв і вернувся в суботу до Вашинґтону. Він їздив із своєю дружиною Патрицією. З висліду цієї поїздки він „вповні вдоволений".

Англійський уряд вдоволений становищем Аденауера щодо єдности Европи

Лондон. — Англійські керівні державні чинники прийняли з великим вдоволенням до відома становище, що його зайняв у свому пресовому інтерв'ю наприкінці мин. тижня західньо - німецький канцлер Конрад Аденауер до проблеми економічної і політичної єдности Західньої Европи. Англійці вдоволені, що Аденауер має зрозуміння для їх опозиції проти західньо-европейського континентального економічного бльоку 6-х держав, відомого під популярною назвою Спільний господарський ринок та що він ставиться оптимістично до погодження митної політики того бльоку та інтересами інших держав, зорганізованих під проводом Англії. Однак англійський міністер скарбу, недавній міністер закордонних справ Селвин Ллойд заявив, що тут потрібні довгі й морочливі переговори, бо Англія не приступить до Спільного господарського ринку беззастережно, а Спільний господарський ринок не хоче взяти до уваги англійських застережень. Англійці погоджуються з Аденауером, що в обличчі совєтського політичного наступу Захід мусить бути політично й економічно одностайний. Але англійці ставляться скептично до газетних вісток на тему конфедераційних плянів де Голя й Аденуера і твердять, що, мабуть, у практичному висліді з отих плянів вийде тільки зорганізування частіших персональних зустрічей лідерів Анлянтійського пакту (НАТО, що теж лежить в західньому інтересі.

Хрущов дав прем'єрові Англії арогантну відповідь — підтримує давні погрози

Москва. — Нікіта Хрущов переслав в минулу п'ятницю 5 серпня ц.р. англійському прем'єрові Геролдові Мекмілленові відповідь на листа того останнього з 19 липня. У свому листі Мекміллен висловлював стурбування з приводу відомих останніх ходів совєтської політики — зірвання Паризької конференції, зірвання конференції роззброєння, повінь шантажевих погроз і т.п. — і заявив у висновку, що „не розуміє, до якої властиво цілі змірює та совєтська політика". Хрущов арогантно закинув тепер Мекмілленові, що той „щоб приподобатись своїм союзникам" зайняв тотожнє з тими союзниками (Америкою) становище, яке не відповідає дійсності. Хрущов — каже він — високо шанує почуття реалізму в Мекміллена і якщо Мекміллен дійсно вірив би у те, що написав був, що вину за загострення міжнародної ситуації несе виключно Совєтський Союз, то він, Хрущов, втратив би до Мекміллена пошану. Тут Хрущов знову повторяє всі свої відомі арґументи про провокування американцями війни їхньою летунською розвідкою, про аґресивні заміри ЗДА супроти Конґа і т.п. Єдиним „проблиском" в тій новій Хрущовій ноті є заява, що Хрущов допускає скликання нової конференції „на вершинах" після американських президентських виборів, але знов же повторяє совєтську вимогу, щоб Захід погодився на підписання мирового договору з двома Німеччинами, бо в противному випадку СССР підпише сепаратний мир з Східньою Німеччиною. Хрущов закидає Англії, що вона, голосуючи разом з ЗДА на Раді Безпеки Об'єднаних Націй в справах літака U-2 і RB-47 „заняла вороже становище супроти СССР", яке змушує Москву „прийняти відповідні висновки."

Сен. Кеннеді підкреслює значення чужоземної преси в ЗДА

Ню Йорк. — В минулу п'ятницю 5 серпня в залях Заморського пресового Клюбу в Ню Йорку відбулася зустріч представників 45-х різномовних часописів в ЗДА з демократичним кандидатом на президента, сен. Джаном Кеннеді. У своїй довшій промові Дж. Кеннеді звернув передусім увагу на значення американських муринів і їхньої преси в нинішньому часі, коли „чорний континент" усамостійнюється та що вплив американських муринів буде на їх африканських расових побратимів тим більший, чим більшими свободами вони будуть користуватися самі в Америці. Потім він говорив про вплив еспанської преси в Америці на країни Латинської Америки. Взагалі ж він підкреслював значення чужомовної преси в ЗДА головно в двох проблемах: іміґраційного законодавства та насвітлення проблеми поневолених народів. Він висловився за визволення всіх поярмлених тепер большевиками народів, але зазначив, що не робить ніяких обіцянок, як президентський кандидат. Що стосується загальної закордонної політики, Кеннеді не є прихильником „конференцій на вершинах" з участю Хрущова та президента ЗДА. Кеннеді ствердив, що між демократами і республіканцями нема засадничих різниць в їх підході до проблеми поневолених народів середньої і східньої Европи та їх бажаннях, щоб вони визволились з-під сов. панування. З представників української преси були ред. Володимир Душник, від В-ва „Свободи" й видань Українського Конґресового Комітету Америки, та Антін Батюк від В-ва Українського Робітничого Союзу.

● **Секретар стейтової комісії** в Ню Джерзі, яка займається винищуванням комарів, д-р Вейсі Пеппер заявив, що праця цієї комісії дала добрі успіхи, і в багатьох районах стейту вдалося винищити комарів, які ще докучають населенню тільки в деяких околицях. Цю боротьбу проти комарів посилено тому, що вони розносять недугу енцефалітіс, на яку здихають коні, і від якої минулого року згинула була аж 21 особа з усіх 23-ох, що на неї були занедужали.

60-річчя з дня народження проф. В. Кубійовича

Ню Йорк. — Цього року проф. д-р Володимир Кубійович відзначає 60-річчя з дня народження. Проф. В. Кубійович постійно живе в Сарселі біля Парижу, де займає становище головного секретаря Наукового Товариства ім. Шевченка, працюючи одночасно як головний редактор „Енциклопедії Українознавства". Одночасно він може відзначати майже 40-річчя своєї плідної наукової праці, бо вже в 1924-році виступив із науковою доповіддю на І-му Слов'янському Географічному й Етнографічному Конґресі в Празі. Проф. Кубійович є автором численних наукових праць із ділянок географії, демографії та картографії. До найповажніших і найбільших праць проф. Кубійовича належать: загальний підручник географії українських земель, що був опрацьований згідно з вимогами найновіших критерій, велика модерна фізична мапа України та великий атляс українських земель, якого не мають навіть деякі державні народи. Цей „Атляс України" появився в 1937 році з українськими й англійськими текстами і є великим осягом української науки. Недавно появилася його етнографічна карта Галичини, яка утривалює той етнічний стан на західньо-українських землях, який був там перед вибухом Другої світової війни, і тому ця карта має велике значення, бо внаслідок різних переселювань під час і після війни настали великі зміни в національних відносинах на цих землях. Найближчий гурт приятелів і знайомих скромно відзначили 60-річчя проф. Кубійовича, бажаючи йому разом з широкою українською громадою, щоб міг здійснити усі свої широкі наукові й організаційні пляни.

Проф. Володимир Кубійович

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** визначив день 5-го жовтня як День Національної Молитви. В окремому зверненні Президент пише, що американці живуть в багатій країні, де кожний громадянин може тішитися благословенням волі. През. заявляє, що це не є заслугою самих тільки людей, що в цій країні є подостатком дарів Божих. „В цьому часі випробування ми повинні жити згідно з Божими заповідями, знаючи, що Той, який дав нам життя тут, вимагає за це справедливости і прощання".

● **Комісар поліції в Ню Йорку** наказав всім поліцистам пильнувати, щоб молодь не нищила шкільних будинків, приватних і публічних. Поліцисти мають порозумітися з дирекціями шкіл, щоб встановити, де треба найбільшої охорони для шкільних будинків.

● **Головний редактор** трьох журналів „Тайм", „Лайф" і „Форчюн" Генрі Р. Лус заявив, що він особисто підтримує кандидатуру віце - президента Ричарда М. Ніксона. В 1940 році редактор Лус написав був передмову до книжки Кеннеді під заг. „Чому Англія епала", в якій написав, що Кеннеді належить до тієї ґенерації, що має перебрати провід ЗДА. Тепер ред. Лус сказав, що Ніксон належить до цієї самої ґенерації, і що він має більше досвіду, і більше зробив для ЗДА і для світу, як Кеннеді.

● **Банки в різних місцевостях ЗДА** мають клопіт із тим, що недостає одноцентових монет, бо внаслідок фальшивих вісток численні люди почали збирати „пенні", гадаючи, що це рідкісні монети і за них пізніше платитимуть по кілька долярів.

● **Статистики передбачають**, що цього року збір кукурудзи винесе 4,173,000,000 бушлів, на 300 мільйонів бушлів більше, як передбачували місяць тому.

У СВІТІ

● **Три американські туристи** в Південному В'єтнамі, які були гістьми французького плянтатора, вибравшись з ним на лови впали в засідку комуністичних партизанів. Французький господар згинув, але американці вбили двох комуністів.

● **Японські комуністи й соціялісти** зняли крик, що в американській морській базі Йокосука в Японії заякорено підводний човен, з якого можна вистрілювати атомові ракети. Командування збройних сил ЗДА в Японії признало, що той човен знаходиться в доках того порту для ремонту.

● **Колишній прем'єр Сіяму**, маршал Пібул Сонґрам висвятився в Індії на буддистського монаха. Йому вийнятково дозволили залишитись жонатим. Маршал Пібул Сонґрам, який тепер має 63 роки, втратив владу у 1957 році, коли його противник, маршал Саріт Танарат перевів державний переворот. Пібул Сонґрам втік за кордон і постійно подорожував, поки осів в маленькій місцевості в Індії, де буцім-то проповідував Будда.

● **Французький міністер фінансів** Вільфрід Бавмґартнер проголосив, що французький державний запас золота і чужих валют має нині вартість 1,988,300,000 долярів і є найбільший за післявоєнні роки. Ще тому два роки він був на дві треті менший. Поправився також стан у ділянці закордонної торгівлі і бюджету, хоч нещастям для французької господарки все це є перманентна війна в Альжирі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Suns, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢. Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сити і закордоном: На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

За конкретну політичну акцію

Цьогорічне відзначування Тижня Поневолених Націй пройшло у ЗДА з відповідними маніфестаційними зібраннями та виступами і було супроводжене більше чи менше декляративними промовами про конечність моральної підтримки для справи визволення поневолених Совєтським Союзом народів. Серед усіх цих виступів на окрему увагу заслуговує промова конгресмена Майкела А. Фігена, виголошена у Клівленді 22-го липня.

Визначивши поневолені нації, як ключ до світового миру, і ствердивши конечність поширення й скріплення оборонних заходів ЗДА, конгресмен Фіген накреслив широку програму конкретної політичної акції, що її повинні започаткувати З'єдинені Держави Америки для підтримки поневолених Москвою не-російських народів. Програма ця охоплює шість точок і конкретизує щонайважливіші вимоги та напрямні для офіційної американської політики в цій ділянці.

Так, найперше, на думку конгресмена Фігена, „Голос Америки", який досі був неполітичною інформаційною службою позбавленою барви, фантазії і симпатії для уярмлених, мусить стати політичним інструментом, ефективним масовим засобом скріплювати ідейні взаємини з поневоленими народами. Зокрема має бути змінене відношення російських і не-російських авдицій, з тим, що більше наголосу треба ставити на мови поневолених народів. Далі мусить бути зревідована ціла програма т. зв. культурної виміни з Совєтами і їхніми сателітами, яка вможливлює відвідування ЗДА самим тільки випробуваним комуністам або совєтським аґентам, і яка, з другого боку, не дає ніякої змоги американським відвідувачам Совєтського Союзу як слід ознайомитись із становищем в СССР, що приводить до невірних уявлень і оцінок підсовєтської ситуації.

Головним тереном для підтримки леґітимних незалежницьких аспірацій поневолених Москвою народів мусять стати — на думку Фігена — Об'єднані Нації, головні органи яких, Рада Безпеки і Генеральна Асамблея, мусять служити справі вільної людини, включно із самовизначенням поневолених народів. Водночас із цим Об'єднані Нації мусять мати можливість здійснювати потрібні санкції супроти тих держав — членів ОН — які не дотримують передбачених Хартією ОН зобов'язань або не виконують прийнятих Об'єднаними Націями рішень. Так, наприклад, згідно з резолюцією ОН, Совєти вже давно треба було б позбавити членства в ОН за те, що вони не вивели своїх військ з Мадярщини.

Наприкінці своєї промови конґр. Фіген запропонував, щоб майбутній президент ЗДА скликав конференцію провідників усіх вільних народів для обговорення спільних проблем і для опрацювання дійової програми, яка б забезпечила світ проти третьої світової війни. На тій конференції, „вершинній конференції свободи", мали б брати участь тільки ті, хто визнає аспірації людей і народів на самовизначення і демократичний лад. Водночас із цим у ЗДА мусить іти широка праця для психологічної підготови американської опінії на випадок виникнення нових революцій проти тиранії, таких, як нею була, наприклад, мадярська 1956 року, щоб ЗДА зуміли такі події відповідно зустріти й використати.

Суґестії і пропозиції конґр. Фігена — це те, що може стати початком реалізації гасел і цілей, встановлених у резолюції про Тиждень Поневолених Націй.

Програ Москви в Конґо

Коли генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд уперше за все своє поверх семирічне урядування в тій установі діждався минулого тижня гострих атак на свою особу від совєтських радіовисилень і газет, то причиною цього була злість Москви за її програ в справі Конґа. Щоб зрозуміти гру, яку веде Москва в цій справі, треба пригадати, що вона дуже дбайливо виконує заповіт Леніна щодо націоналізму: винищувати його всюди в Европі, де він небезпечний для російського імперіялізму, але підтримувати всіми можливими способами в Азії й Африці, щоб підрізувати впливи европейських держав і приєднувати собі кольорових автохтонів. Проте, з вийнятком Ґвінеї і Куби, Москві не вдалося досі здобути вирішних впливів ні в одній кольоровій країні. Коли в перших днях липня, зараз після проголошення самостійности Конґа, збунтовані й занархізовані відділи тамошньої армії і поліції почали бити й грабувати европейців, перед Совєтами несподівано відкрилась перспектива стати „опікунами" конґолійського націоналізму. Тому вони відразу зайняли радикальне становище. Коли ж вони голосували 14 липня ц. р. на Раді Безпеки разом з усіми іншими її членами за вислання до Конґа міжнародного війська під прапором ОН, то сталось це тому, що тут була для СССР одна можливість пролізти до Конґа під плащиком співпраці з Об'єднаними Націями.

Але цей плян не вдався. Генеральний секретаріят ОН впродовж кількох днів зумів змобілізувати понад 10,000 міжнародного війська, здебільша з чорних країн Африки та з трьох невтральних країн Европи. Перевезти туди ті військові формації і врятувати Конґо від голодової катастрофи вдалося завдяки Америці, зокрема могутньому американському транспортовому летунству. Совєтські транспортові „Ілюшини" й совєтська харчова допомога відіграли третьорядну ролю. Не вдалося Совєтам зайняти помітні позиції ні в штабі війська ОН, ні в оточенні Гаммершилда, ні серед технічного апарату, монтованого наспіх на місце апарату европейців, що в паніці втекли під час заворушень. Московська „Правда" аж піниться, що летовище в Леопольдвілі фактично „окуповане" американськими літаками під прапорами ОН, і що „4/5 службовців Секретаріяту ОН, присланих до Конґо, це — американці".

Совєтська пропаґанда, наставлена тепер на дискредитування ролі ОН в Конґо, називає Об'єднані Нації і її генерального секретаря „параваном для імперіялістичних зазіхань держав Атлантійського пакту" і цькує конґолійців проти Гаммершилда та Бельгії. Москві не болить, що в провінції Катанґа, де живе 20,000 бельґійців, постала б анархія, якби відразу не стало там ні одного бельґійського вояка, ні одного техніка. Навпаки, Москві саме залежить на такій анархії, на нових кривавих заворушеннях проти білих. В палаці Об'єднаних Націй в Ню Йорку Совєти грають ролю оборонців суверенности і порядку в Конґо, але насправді роблять усе, щоб штовхнути ту країну в пропасть хаосу, в якому виплили б наверх африканські комуністи, аґенти Москви.

Невідомо, як підуть події далі в тій африканській країні. Можливо, що помститься помилка, яку зробив Гаммершилд, надто потураючи Люмумбі, що його демагогія користується підтримкою Москви. Можливо, що Люмумба ще заверне до свого первісного пляну „запросити на поміч" большевиків. Але покищо Москва свою гру в Конґо програла. Ця гра настільки ясна, що їй мусять протидіяти всі, хто не хоче совєтської руки на чорному континенті.

Ярослав Курдидик

АТОМОВІ ПІДВОДНІ БАЗИ

Чотирьох років наполегливої праці чільних американських фахівців і коло трьох мільярдів долярів коштувало виготовлення перших ракет типу „Поляріс", що перейдуть тепер в серійну продукцію, як перші ракети з „густим пальним". Озброєні ними атомові підводні човни вносять просто революційну зміну у морську стратегію. Знавці передбачають, що приблизно за 3-4 роки такого типу підводні човни переберуть на себе головну ролю від суходільних військових баз, з яких на випадок війни плянується перевести на ворогові „остаточну відплату". Найважливіше при цьому те, що ці „плаваючі підводні бази" забезпечені проти знищення їх ворогом, бож ніхто, крім найвищого американського командування, не знає про їхні підводні маршрути.

Щоб тримати цього підводного велетня, який своєю поємністю (5,400 тонн) дорівнює двом нищильникам, у постійній бойовій готовості, потрібно повністю самовистачальної обслуги. Практика показала, що тривале перебування під водою, яке у такого типу підводних човнів розтягається до кількох тижнів, дуже виснажливе і тому в майбутньому підготовлятимуть для кожного з них дві обслуги, які працюватимуть змінно.

Два підводні човни „Дж. Вашинґтон" і „П. Генрі" вже виконують у фльоті свою службу, чотири вже спущено на воду і їх повністю викінчують, а ще 12 мають бути готові до кінця 1961 року, хоч передбачають, що цей реченець може бути дуже скорочений. Тоннаж човнів плянується піднести ще на тисячу тонн і число всіх човнів типу „Дж. Вашинґтона" довести за 3-5 років до 45-50.

Електронічне вивінування атомових підводних човнів вдосконалено так, що хоч вони й перебувають постійно під водою, але їм дуже легко кожночасно зорієнтуватися з точністю до одної чверти милі. Кожна тюба, в якій приміщена ракета, має свій окремий механізм, що наставляє та контролює ракету і передає найточніші інформації, в якому напрямі і на яку віддаль була вона вистрілена. Ракета „Поляріс" у своїй голові конденсує вибухову силу 500 ТНТ.

СССР не має покищо такої зброї, яка могла б дорівнювати озброєному „полярисами" атомовому підводному човнові типу „Дж. Вашинґтон". За відомостями, що їх вдалося здобути розвідці, виходить, що большевики щойно роблять усе можливе, щоб збудувати перший атомовий підводний човен, але вони далеко відстають, головним чином у ділянці електроніки.

Як большевики розцінюють бойову силу ракет „Поляріс" найкраще видно з того, що ще задовго перед першим вистрілом з-під води, Хрущов протестував проти передачі їх Західній Німеччині, при чому загрожував „найжахливішими наслідками". Причини цього протесту слід дошукуватися ще й в тому, що Західня Німеччина, поруч ЗДА, має в ділянці підводного судноплавства найбільше фахівців, а післявоєнна її обслуга, дуже добре вишколена в ділянці електроніки.

Західня Німеччина, озброєна ракетами типу „Поляріс", це означало б різке захитання білянсу підводної стратегії в некорисіть комуністичного блоку. Але, що важливіше, маючи на Балтійському морі, хоч би тільки десять таких підводних човнів, вона охоплювала б, неначе кліщами, Совєтський Союз, якраз з того боку, з яким він ще донедавна зовсім не числився, не враховуючи такої стратегічної можливости.

Останніми вистрілами з-під води ракети „Поляріс" американські збройні сили добилися таких успіхів:

1) Продемонстрували перед усім світом свою рішучу й безсумнівну перевагу в цій ділянці над комуністичним блоком; 2) Ракети „Поляріс" дали запевнення, що для них не існує недосяжної цілі і що вони можуть з'явитися якраз у тому місці, де ворог цього найменше сподівається; 3) Підводні човни типу „Дж. Вашинґтон" хоч і менші у числовому відношенні, своєю модерністю перевищують совєтську підводну фльоту (коло 400 підводних човнів); — 4) Вистрілом з-під води ракети „Поляріс", яка відзначається надзвичайно високою поцільністю, Москва була заскочена, так само, як колись Захід був заскочений вистрілом першого „спутніка".

Ярослав Падох

СПРАВА ВІДШКОДУВАННЯ ЗА МАЙНО, СКОНФІСКОВАНЕ ПОЛЬЩЕЮ

Рівно три роки тому американський уряд, за посередництвом однієї зі своїх комісій (Foreign Claims Settlement Commission of the U. S.), закликав американських громадян зголошувати свої претенсії до Польщі за сконфісковане, чи пак знаціоналізоване, майно, яке було їх власністю. В тому часі для цього не було багато реальних підстав. Уряд ЗДА, уділивши Польщі позичку, порушив з її представниками питання відшкодування для своїх громадян, яким комуністична Польща сконфіскувала їх майно без ніякого попередження й відшкодування. Польща не відкинула цього домагання, і уряд ЗДА постановив провести пробну реєстрацію претенсій до Польщі, щоб мати основу для дальших вимог та евентуальних переговорів.

Ця реєстрація виявила, що американські громадяни мають на кількасот мільйонів долярів претенсій до Польщі. З цими фактами в руках і з новими стараннями Польщі одержати кредити від ЗДА відновлено американські вимоги щодо відшкодування за сконфісковане майно. Польщу схиляла до цього також справа звільнення від секвестру деяких, зрештою невеликих, польських претенсій до американських фірм, що їх американський уряд заморозив і досі не дозволив виплатити Польщі.

16 липня ц. р. обидва уряди дійшли до порозуміння і уклали договір про виплату американським громадянам відшкодування за майно сконфісковане в них Польщею. Договір, хоч і відноситься до господарських справ, у більшій мірі є договором політичним. Америка заінтересована в тому, щоб вдержувати з Польщею якнайтісніші взаємини, а Польща конче потребує американської допомоги в кредитах та харчах. В останніх трьох роках ЗДА позичили Польщі 61 мільйон долярів і продали їй харчів на майже 300 мільйонів долярів. А втім, незвичайно сердечне прийняття, влаштоване віце-президентові Ніксонові у Варшаві, та постійне намагання Польщі, не позбавлене реальних успіхів, вдержувати можливо більшу незалежність від Москви, заохочують уряд ЗДА поглиблювати торговельні зв'язки з цією відносно найбільш вільною комуністичною країною.

Як згадано, договір є виразом обопільних інтересів і розрахунків. Відшкодування за сконфісковане майно є на ділі тільки додатком, чи може претекстом для головного: поглиблення взаємовідносин між обома країнами та урядами. Це й відбилося на постановах договору.

За договором з 16 липня ц. р. Польща погодилася дати американським громадянам відшкодування за сконфісковане в них майно, але що найвище в сумі 40 мільйонів долярів. Вже ця сума вказує на те, що не йде тут про якесь поважне відшкодування, бо вже сім років тому зголошено бодай у десять разів більшу суму. До того ж це відшкодування мало б бути виплачене впродовж аж 20 років. Що може статися за той час, як може змінитися статус кво, кожний може собі уявити. Отже за цим договором тільки ті особи, що їх претенсії не перевищають тисячу долярів, могли б дістати повне відшкодування. Інші дістали б тільки частину, яка припала б їм, коли взяти до уваги суму 40 мільйонів долярів і величезну суму всіх зголошених та перевірених претенсій до Польщі. До того, як сказано, виплата цього напевно дуже скромного відсотка претенсій буде розложена на 20 років. Вже цього досить, щоб зрозуміти, що виплата цих претенсій не є основою цього договору, і що основною ціллю останніх заходів обох урядів, включно з цим договором, є поглиблення взаємин. Тому не треба дивуватися, що американський уряд не доклав більших старань і не вжив сильнішого натиску на Польщу, щоб здобути справді реальне відшкодування для своїх громадян за їх безправно забране майно.

Особливо прикрою для українського населення в ЗДА є постанова договору, яка в точному перекладі на українську мову з мови польської звучить так: „Претенсії, за які буде виплачене відшкодування, повинні бути власністю тих осіб, які від дати їх сконфіскування Польщею до дня 16го липня 1960, тобто до дня підписання договору, були безперервно громадянами ЗДА".

Ця постанова на ділі відбирає загалові наших нових іміґрантів до цього краю, які здобули американське громадянство в останніх роках, право домагатися відшкодування на основі цього американсько-польського договору. Бо коли б навіть їх майно було на ділі сконфісковане вже після того, як вони здобули це нове громадянство, буде дуже важко це доказати. Та все ж у всіх сумнівних випадках слід домагатися відшкодування.

Напевно виявляться численні випадки, коли питання власности майна буде неясне. Тому в кожному випадку слід порадитися правників-адвокатів, зокрема там, де власники майна змінялися, чи то внаслідок перенесення права власности майна за життя власника, чи після його смерти. У кожному бодай трохи неясному випадку слід зголосити свою претенсію й доказати її обоснованість.

Відшкодування належить не тільки за нерухоме, але й за рухоме майно, тобто за

(Закінчення на стор. 3-ій)

Богдан Кравців

ЗАГРОЗЛИВІ ТЕНДЕНЦІЇ В СОВЄТСЬКОМУ „НАБЛИЖЕННІ ОСВІТИ ДО ЖИТТЯ"

(1)

Розглядаючи культурну ситуацію в сучасній підсовєтській Україні з аспекту наявних у ній елементів сили і слабости, треба виходити з визначення і характеристики стану основних в культурному процесі ділянок, що ними є висока освіта і наука.

Якщо йде про освіту, то основним і вирішним, на еміграції мало усвідомлюваним фактом є великий зріст високого шкільництва і збільшення кількости студіюючої молоді, а з цим і збільшення кількости спеціялістів та наукових працівників в Українській СССР. За станом на 1956/57 в Україні існувало 138 вищих учбових закладів (включаючи й заочні), між ними сім університетів (Київський, Харківський, Львівський, Одеський, Ужгородський, Дніпропетровський і Чернівецький). В усіх цих високих школах навчалося в тому році 346,000 студентів. У 1958/59 році, за даними заступника міністра вищої і середньої освіти А. Г. Бондаря, в 133 інститутах і університетах навчалося округло 380,000 студентів і на 1959/1960 рік до вузів України прийнято 84,000 студентів („Літ. Газ." 1 вересня 1959). В самому тільки Київському університеті навчається, за даними його ректора І. Т. Шевця, 12,000 студентів на 11 факультетах („Рад. Культура", 27 вересня 1959) і за часописними інформаціями в Львівському університеті — 7,000 студентів. Існування такої великої армії студентів, зацікавлених в різних ділянках знання, є важливим фактором у виникнені й розвитку деяких, інколи відосередніх, ектиремжимних проявів і тенденцій, що про них буде мова далі.

Таким самим важливим фактором в цьому напрямку є одночасне безупинне збільшення кількости аспірантів і наукових працівників, не тільки у вищих учбових закладах, але і в науково-дослідних установах. За даними статистичного збірника „Народне господарство Української РСР" (К. 1957), в 1955 році було 2.168 аспірантів і 19,961 науковий працівник в 134 учбових закладах УССР і 832 аспіранти та 9,300 наукових працівників в 434 наукових установах (академіях, науково-дослідних інститутах, їх філіях та відділах).

Якщо йде про високу освіту в Україні, то на цьому місці треба усвідомити значущий і далекосяглий своїм впливом на розвиток духового життя факт, що перевагу в високій освіті мають тепер не гуманітарні, а технічно-природничі, т. зв. стислі науки. Для прикладу, Київський державний університет — це вже не тільки три традиційні факультети — філософія, право й медицина, але 11 різних факультетів, включно з наймолодшим радіо-фізичним. Така сама кількість факультетів існує і в Львівському університеті. На 80 катедрах та в численних допоміжних установах Київського університету працює і керує зайняттями студентів приблизно 800 професорів, асистентів і наукових співробітників. При університеті існує лябораторія ядерної фізики та бетотронна лябораторія. Згідно з заподанням цитованого вже А. Г. Бондаря, в 1959 р. „значно зріс контингент студентів по таких спеціяльностях, як автоматика, телемеханіка, радіоелектроніка, хемічна технологія, фізика, математика, біологія тощо.

Подібна ситуація і в керівній науково-дослідній установі в УССР, що нею є Академія наук УССР. В дослідах і в праці цієї наукової установи, в склад якої в 1957 році входило 46 науково-дослідних установ, в тому числі 37 інститутів, і в якій працювало 1711 наукових працівників, з них 217 докторів наук, 997 кандидатів наук і 497 наукових співробітників, що не мають вищого ступеня, гуманітарні науки стоять уже на дальшому пляні. Традиційні для колишнього вузького розуміння академій наук такі відділи, як Інститут філософії, Інститут історії, Інститут археології, Інститут літератури й Інститут мистецтвознавства, фольклору та етнографії і навіть такі ділянки, як Інститут економіки, Інститут суспільних наук та сектор держави і права — стоять поза довгою чергою Інститутів — фізики, фізико-технічного, металофізики, радіофізики й електроніки, математики, загальної та неорганічної хемії, фізичної хемії, органічної хемії, геологічних наук, мінеральних ресурсів, ботаніки, біохемії, гідробіології, гідрології і гідротехніки, будівельної механіки, електрозварювання, машинознавства й автоматики, гірничої справи, чорної металюргії, електротехніки, теплоенерґетики, використання газу, металокераміки і спеціяльних стопів, машинознавства. При Академії створено редакцію й видавництво Української Радянської Енциклопедії, але водночас куди більше уваги й коштів (бюджет Академії наук УССР на 1957 рік становив 196,600,000 рублів) присвячується цілком зрозуміло будуванню атомового реактора, лябораторних корпусів для різних інститутів та інших об'єктів.

Це спрямування в ділянках високої освіти і наукових дослідів має і матиме далекойдучий вплив не тільки на стан і розвиток гуманітарних наук, але й на такі ділянки, як література, образотворче мистецтво і скульптура, музика, театр і кіно. Вже тепер актуальною стає не тільки проблема вдержання балянсу, рівноваги між технічною і гуманітарною ділянками, але й охорони літературно-мистецьких ділянок культури проти відсунення їх на другорядне становище, проти „нігілістичного" їх, як це висловлено в київській „Літературній Газеті" (з 13 жовтня 1959) трактування.

Д-р Філ. Микола Аркас

НАШ СТЕП

(З довгої низки спогадів)

(13)

В очеретах закрякали качки, засокотіли й заґелґотали дикі гуси, заячали лебеді, рухливими клубочками заборюкалися в лазурі жайворонки, голосно розляглася їх пісня, сорокопуди рядком обсіли сухе гілляччя старої верби, замаячили далеко в степу отари дроф і хохітви, вигрівалися на соняшнім узбіччі балки; Божі пташки-ластівки й стрижі-жидики, що гніздилися в норках балчаних круч, як стріли, низали повітря, як немазаний коломаззю циганський віз, скрипіли ракші, синички бавилися налету, запідпідьомкали в траві перепілки, заверещали курішки, зграями мандруючи по степу, то сонливо курлюкаючи, то жагуче стогнучи, озвалися горленки, заграла на сопілці іволга, дрозди й коси нишпорили в бур'яні, купою, з шипінням метнулися кудись шпаки: лет шпачні нагадував шум раптового дощу, що б'є по листу, видавався на лови хижий яструб, меткий кібець, кровожадобливий шуліка завмер, розпластався на крилах, чигаючи на жертву по лугах і левадах вели хороводи журавлі, озирали степ з височини:

Гей, на горі, на горі,
Гей на горі, на горі,
Там ходили журавлі...

Закружляв орел в піднебессі. А хто бачив золоту птицю над степами? Я її бачив один тільки раз. Перед самим світанком, коли схід починав уже палахкотіти, високо, високо в небі я спостеріг великого золотого птаха, що линув кругами. Я не стільки здивувався тому степовому диву, скільки злякався його, дременув додому й оповів про диво татові; і тато мене заспокоїв: — „Нічого дивного й страшного ти, синку, не побачив, але справді був свідком рідкого явища, бачив бо ти орла удосвіта, коли по землі ще стелилася ніч, а у вишині вже гуляло соняшне проміння, воно й осяяло орла".

А яка безліч іншого птаства висвистувала, виспівувала, пищала, цвірінькала, чиргикала, щебетала, скриготала, верещала, тьохкала в зеленому морі, по степах, лісах, в чагарях та байраках. І тільки соловейко мовчав, ждучи свого сонця — чарівного місяця.

У плавнях починалося своє життя, розлягався звідти гамір і галас: задовільно крякали там зеленогруді селезні, охали й сокотіли скромні сіренькі качки, ячали-ургикали довгошиї лебеді, червоні огарі маяли проміж галуззям, як великі пелюстки червоного маку або як клаптики червоної чортової свитки, коноплянки й очеретянки стрибали по віттю, дикі курочки й трохи більші за них лиски, як на лижвах, ковзались по болоту, незграбний шилстий бугай, встромивши свій дзьоб у воду, гудів, як тур, і очевидно був задоволений своєю музикою, ґелґотали дикі гуси, сурмили пановито гусаки і, Боже милий, яка там була радісна метушня!

З початком весни скидав зимове хутро звір і переодягався по-літньому, облазив і лисів вовк, тарпан і сайгак, зубр і тур опруться на дерево і труться, роздягаються, лис-хитрун розпачно оглядається на свій хвіст, такий пишний зимою, а тепер до непристойности вискубаний; зайчик скинув теж свій кожушок, як і дикі коти в яругах.

Оживала всяка комашня; жуки, гусениці, метелики, ґедзи та джмелі виповзали з-під землі, з-під коріння й кори, з щілин і дупел старого дерева, вилася роями мошва, напрочуд гарні бабки-коромисла перелітали з стебелка на стебелко, вигрівалися на листочках, гули й бзучали комарі, цвіркотіли коники, дикі бджоли вироювалися з бортів, огрівали крильця на сонечку й розліталися збирати перший медок з квітів. Вся Божа тварь раділа, веселилася, тяглася до сонця, а воно чим далі, тим дужче припікало, чим далі, тим довше затримувалось на небозводі, перші дощі-громовиці й степ обертався в пишний, оцяткований різноколірними самоцвітами, килим.

Об'являлося гадюччя, вужі й мідяки, сліпці-зінські щенята, отруйножалі гадюки, ледачі жовтобрюхи - мишолюбці, жеретія, що плазувала не тільки по землі, а й на мапівку дерева вибиралася, десь, в несхідних проваллях, прокидався казковий полоз — степове страхіття; яку мотором наганяв його посвист Солов'я-Розбійника!

Навесні й гадюччя міняло линовище. Ідеш, бувало, степом і раптом — шарах вбік: гадюка лежить перед тобою, а вдивишся, — бачиш, що то лише шкірка її, зняла, як сорочку.

Прокидалися від зимової сплячки ховрашки й руді байбаки, вилазили з норок, озиралися, сидячи навпочіпки, і радісно пересвистувались, метушились, під землею кроти, свердлячи лябіринти ходів, переходів і нагромаджуючи горбочки зайвої землі на поверху; а ось шмигнув пільх-польова миша, довгоноса злодійка, прошмигнув, оглянувся, озирнувся, ставши на задні лапки, повів носиком і гайда далі; напевне то була мишина розвідка: яка то буде весна? яке то буде літо? Людина не знає, а мишка така знає на рік уперед, чи буде врожай, чи ні, чи буде посуха, чи мокре літо, чи колоситиметься трава, чи спалить її жар сонця, наперед знала й, віщо дізнавшись, що літо буде голодне, миші мільйонами кидали край й мандрували за сотні верств, туди, де врожай буде, де не сядуть хмари сарани. При такій масовій мишиній мандрівці, миші йшли величезним натовпом, пожираючи все на своїй дорозі.

Барсуки - харсуни теж не гаяли часу, виходили з своїх землянок: вийде, зажмуриться, потягнеться, хрохне і гайда у яр...

А захід сонця навесні і влітку! Бував він такий же чудовий, такий же феєрично-прекрасний, такий же казковий, як і світанок в степу.

Все нижче і нижче хилилося сонце до обрію, все більшало, ставало вогнево - кривавим, як червона китайка; росли, простягалися тіні, легкий вітрець повіяв холодком, нидіючими травами, прогрітим чорноземом; лазурове небо помутніло, стало сизим, як крило дикого голуба, а вкруг сонця сизьту обволікав блідорожевий серпанок; гучніше озивалися луни, прозорішим ставало повітря у високім степу, а з низин піднімалась імла; вставали прив'ялі трави, розкривали пелюстки квіточок, обертали їх до сонця, ніби прощаючись з ним, проводжаючи поглядом у далеку дорогу. На різні голоси загомоніло птаство, не так, як вранці, не так, як удень, а по-вечірньому, клопітливо, мостилося в гніздах відпочити.

СПРАВА ВІДШКОДУВАННЯ ЗА МАЙНО, СКОНФІСКОВАНЕ ПОЛЬЩЕЮ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

майно персонального характеру і за всякі претенсії майнового характеру, які були конфісковані Польщею, або коли Польща позбавила власника права користуватися своїми правами. Зокрема відшкодування належить за сконфісковані вірительності, наприклад за гіпотеки, тобто морґеджі, і інші претенсії такого роду.

Від обов'язку відшкодування виразно договором виключені: претенсії до польського уряду за державні та муніципальні облігації (бонди), в тім числі очевидно, за всі т. зв. польські „позички народові" і інші, а далі також за всі воєнні шкоди і врешті за майно, яке забрали інші уряди, не польський. Очевидно, мова тут передусім за шкоди, пороблені німецьким і згодом російським окупантом. Відома річ, що Совєти, опускаючи деякі наші землі в користь Польщі, докладно їх оголотили від усього, що мало будь-яку власність.

Тут постає правне питання, чи можна домагатися в межах цього договору відшкодування за таке майно, яке спершу припало Польщі і вона його сконфіскувала, а згодом передала Совєтам разом із територією, відступленою УССР. Спираючись на тому, що конфіскату перевів польський уряд, і що він за це віддане майно одержав рекомпенсату від совєтського уряду, можна було б правно вимагати відшкодування від Польщі і за це майно. Підписаний має сам таку претенсію, і тому передбачує, що таких ситуацій буде поміж нашими земляками більше.

Для посідачів польських державних і комунальних облігацій корисно буде довідатися, що Польща погодилася на вимогу ЗДА поладнати справу відшкодування за ці облігації окремим шляхом, а саме шляхом прямих договорів з посідачами тих облігацій американського громадянства. Але, здається нам, що тої обіцянки, не ґарантованої ніяким часовим чи числовим зобов'язанням, не слід поважно трактувати, бодай так справа виглядає тепер.

Американські громадяни, які бажають відшкодування, повинні зголосити свої претенсії не пізніше як 30-го червня 1961 року. Зголошення мають бути переслані на адресу: Foreign Claims Settlement Commission, Washington 25,, D.C. на формулярах, які можна буде одержати від тієї комісії вже від 1-го вересня ц. р. Отож на ділі період зголошення триватиме 13 місяців, і в тому часі немає мови про виплату відшкодування. Зголошені претенсії перевірятиме названа Комісія, і вона також визначуватиме, який процент вартости сконфіскованого майна одержить його колишній власник. Отож не польські, але американські чинники будуть перевіряти ці претенсії і визначати висоту відшкодування.

При цьому слід зазначити, що всі без винятку особи, які бажають одержати відшкодування, мусять тепер наново зголосити свої претенсії. Давнє зголошення з-перед трьох років чи зголошення окремим шляхом у Вашингтоні чи в американській амбасаді у Варшаві не мають ніякого значення. Щоб одержати відшкодування, — треба тепер наново зголосити претенсію, і то на нових, окремо для цього приготованих, друках. Треба сподіватися, що згадана вашингтонська Комісія сама розішле ці друки тим, які раніше до неї зголосилися. Коли ж хтось після 1-го вересня ц. р. тих друків не одержить, треба буде самому написати до Комісії прохання вислати ці друки.

Виплату зарядить Департамент Скарбу в Вашингтоні, на вияснення названої вище Комісії. Виплата буде доконана з окремого фонду, який для цього буде утворений (Польський Фонд Відшкодування).

Сподіваємося, що з часом появляться нові розпорядження і вияснення в цій вахливій справі, в якій тисячі наших земляків заінтересовані. „Свобода" пильно слідкуватиме за цими розпорядками і про них своєчасно інформуватиме своїх читачів.

Але вже тепер слід звернути увагу нашого громадянства на важливість цієї справи. Иде про сотні тисяч, а може й мільйони долярів, які повинні опинитися в українських руках. Ніхто тепер не поверне нашим лемкам їхньої пограбованої землі. Ніхто не поверне їм вповні тих кривавим потом запрацьованих і коштом нужди та найпримітивніших життьових вигод і радощів заощаджених грошей, які вони посилали до рідного краю, щоб підкріпити чи збільшити своє господарство, до якого мали намір повернутися на старість. Але було б великим прогріхом, коли б вони не подбали бодай про ті мізерні окрушинки свого майна, які тепер можна вернути. Отож всім свідомим нашим громадянам і нашим громадським організаціям слід присвятити цій справі якнайбільше уваги. Тому, що найбільше претенсій до Польщі за відшкодування мають лемки, давніші мешканці Америки, окрему вагу цій справі повинна присвятити єдина лемківська установа, Організація Оборони Лемківщини та її орган „Лемківські Вісті".

Думаємо, що не буде ні одної української газети, ні одного журналу в ЗДА, які не присвятили б цій важливій справі повної уваги. Автор цієї статті (подібно, як і редакція „Свободи") не має ніяких застережень до користування нею чи її частинами, включно з повним передруком.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Зборівський Допомоговий Комітет в Ню Йорку, Н. Й.

Зборівський Допомоговий Комітет в Ню Йорку перебрав в цім році патронат над Дитячим Садком в Крайльсгаймі в Німеччині і просить своїх прихильників допомогти вив'язатися з перебраного зобов'язання.

Збіркова акція.

П. Іван Пташник з Флінту, Миш., надіслав збірку - коляду в сумі $14 і $1.50 на видав. фонд. Жертводавцями є: По $5. — Теодор Квасницький і Іван Пташник. По $1. — Іван Ханацький, Іван Богайський, Іван Капець і Іван Левандовський. П. Богдан Тимкевич з Филаделфії — $2.

Загальні Збори Зборівського Допомогового Комітету

22-го травня ц. р. відбулися Звичайні Загальні Збори Зборівського Допомогового Комітету ,на яких вибрано нову Управу в такому складі: голова — Максим Паньків; містоголова — д-р Іван Новаківський; секретар — Володимир Заяць; скарбник — Ів. Баранецький; фінанс. секретар — Осип Маланчук члени — Микола Гуральський і Михайло Романів.

Контрольна Камісія: Богдан Чехович, Лаврентій Барицький, Микола Бута, Евдокія Мартинів і Осип Кіндратів.

Зустріч Зборівців

Запланована минулої осени зустріч не відбулася. Відбудеться вона в цім році в неділю 23-го жовтня 1960 о год. 1-ій вполудне. Тому, що багато Зборівців змінили свої адреси, Управа Комітету просить заінтересованих подати свої нові адреси.

Замість вінка на могилу

Замість вінка на могилу бл. п. д-ра Теодора Хомяка жертвував п. Григорій Добуш $10. на харитативні цілі Комітету.

О. М.

Йонґставн активізується

Рік річно громадяни нашого міста влаштовували Український День у літніх місяцях липні - серпні. Звичай цей був дуже гарний і корисний, бо й дохід був і пропаганда українського імени. Раніше влаштовував це З'єдинений Комітет всіх товариств, а в новіших часах Відділ УККА.

В 1959-му році цей День з різних причин не відбувся, а коли це саме грозило і в цьому році п. Михайло Мартинишин, енергійний, меткий і солідний та працьовитий голова Відділу Народного Союзу ім. св. Івана Хрестителя, за згодою голови Відділу УККА п. Яроша, скликав сходини людей доброї волі, щоб відзначити Український День.

Сходини відбулися 9 липня в залі Відділу УНСоюзу ім. св. Івана Хрестителя при участі дев'ятнадцяти громадян, різних політичних переконань, членів різних організацій, старої й нової еміграції. Сходини відкрив п. Мартинишин і попросив на секретаря д-ра Ілярія Домбчевського, переповів історію Українського Дня й подав причини, із-за яких УККА не організує сам цей День, і що вже найвищий час почати підготовку до нього, тому він за згодою голови УККА піднявся скликати сходини й поставив питання, чи потрібний є Український День і чи зібрані уважають, що він повинен відбутися в цьому році, і чи хочуть, щоб він відбувся. По голосуванні виявилося, що відповідь була одноголосно позитивна. Тоді п. Мартинишин подав плян оргазації Дня, який прийнято одноголосно.

На голову Комітету вибрано знаного й активного громадського діяча, тут родженого Петра Ліщака. На голову Господарського Підкомітету вибрано п. Михайла Мартинишина, спортового Михайла Мушинського, старого еміґранта, програмового Прокопика, жіночого п-і Жмуркевич, а тому що вона неприсутня і не знати, чи вибір прийме, ставили як кандидаток пані Войтович, Бух, Черниґа, Ворожбит і Стахура. З огляду на це, що всі відмовлялися очолювати підкомітет, лишили цілу листу й перейшли до денного пор'ядку. Хай, мовляв, жінки зроблять як схочуть.

Ухвалено влаштувати Український День 28-го серпня, на спілку з церквою. На тім п. Мартинишин закрив сходини й поодинокі підкомітети й сам комітет приступили до нарад.

Є надія, що Український День удасться прекрасно, бо з великим ентузіязмом вибрані до Комітету й Підкомітетів взялися до праці, а в слід за цим напевно мине застій у громадянському житті нашої громади.

І. Д.

Попис учнів студії проф. Білигруда в Шикаґо

Вже ввійшло у звичай, що проф. І. Білогруд по закінченні шкільного року влаштовує концерти-пописи своїх учнів у залях шикаґовського „давнтавну, найкращої частини цього міста. Численна авдиторія цих концертів звичайно складається не тільки з батьків дітей, але й сторонніх громадян, які цікавляться розвитком музичної освіти і культури серед української молоді. Ті, що раз-у-раз бувають на концертах учнів студії проф. І. Білогруда, з приємністю помічають постійний зріст їх музичної вмілости та розвитку природних дарувань під керівництвом талановитого пяніста й досвідченого педагога.

Цього року концерт відбувся 18-го червня в музичній залі Файн Артс Білдінґ, і в ньому брало участь 48 учнів різного віку від 5 до 20 років.

В програму концерту, крім творів відомих світових композиторів: Баха, Бетговена, Моцарта, Шуберта, Шумана, Шопена, Ліста, Дебюсі, Чайковського, Мендельсона, Ґріґа, Офенбаха й ін., увійшли також твори українських композиторів: Леонтовича, Барвінського, Лисенка, Ревуцького. Отже заступлені були твори різних стилів і епох, включно з новітніми, що надавало програмі різноманітного й цікавого характеру.

Присмно було завважити, який поступ зробили діти за учбовий рік. Серед них є вже поважна кількість заавансованих учнів, але також чимало початківців у віці 5-8 років.

Слід відмітити таких маленьких піяністів: Лавра Білогруд (5 років) і Андрій Заяць (7 р.) грали на чотири руки, Юрко Куріца (5 р.), а теж Марта Петрина, Олена Петрина, Юрко Струтинський і Рома Ільницька.

Старші діти теж добре грали, зокрема Марта Гарасовська, Тарас Ліськевич, Ляриса Лапичак, Людмила Петренко, Ірина Барабаш, Леся Дмитрів, а також Ігор Куріца, РаїсаНіконець, Маріянна Оленич, Дарія Лаврів, Марія Пільх, Іванна Шевчик, М. Ястрембська, Ліда Ворачук, Юрій Грицеляк, Юрій Лінник, Дарія Баторфальви, Марія Дацко і Таїса Рак.

Із більш заавансованих учнів першої частини програми особливо добре враження зробив Роман Шевчик („Мадярщина" — Келінґа). Добре грали теж Марія Кузич, Христина Луцик, Ігор Воробець і Євгенія Петренко.

А в другій частині програми гарно репрезентували себе: Арета Вавришин („Експромт Ес-дур" — Шуберта), яка має добру техніку і легкий та читкий удар, Катерина Сеник („Прелюдії Г-дур, Е-дур, Ціс-моль" — Шопена) виявила теж добру техніку і природну музикальність, Мирон Комаринський („Прелюдії Фіс-дур, ґіс-моль — Шопена) вив'язалася добре технічно і художньо, Марта Фаріон („Мазурка" — Шопена), Лапичак Дмитро („Романс Ф-моль" — Чайковського) Ляриса Чайковська („Кейквок" — Дебюсі), Олександер Мазуркевич („Шум весни" — Сіндінґа). Інші теж виявили добрі успіхи: Тарас Филипович, Марія Кульчицька, Ольго Полонська, Христина Лушпинська, Валентина Ключенко, Ляриса Погорецька, Роксоляна Филипович, Ореста Коссак.

На двох фортепіянах грали: Марта Гарасовська і Христина Лушпинська („Сільські сади" — Ґрейнджера), Ореста Коссак і Ляриса Чайковська (Вальс з оп. „Розенкавалір" — Штравса), Арета Вавришин з проф. Білогрудом (Увертюра до оп. „Тарас Бульба" — Лисенко - Ревуцький), Катерина Сеник і Мирон Комаринський („Мадярська рапсодія ч. 2. — Ліста) — всі вони дуже добре вив'язалися тзі своїх завдань, набагато складніших, ніж у сольових виступах, бо вимагають більшої уваги і скоординованости. Тут слід відзначити гру на два фортепіяни, як дуже гарну прикмету учнівських виступів проф. Білогруда, а також і те, що він привчає всіх своїх учнів грати під час прилюдних виступів без нот. Таким чином він підготовляє своїх учнів до майбутніх успішних концертових виступів, коли вони стануть зрілими піяністами.

Цей милий концерт закінчився видачею учням свідоцтв і заслужених нагород.

О. Л.

З діяльности 16-го Відділу СУА в Твин-Ситі, Мінн.

16-ий Відділ Союзу Українок Америки в Твин - Ситі, доводить д овідома слідуюче: Новий склад Управи на 1960 рік наступний: голова — Люба Менжеґа; місто - голова — Катерина Гуцал; секретарка — Валентина Єрмоленко; фінансовий реф. і скарбник — Віра Гринишин; імпрезовий та культ.-освітний фефеpент — Олена Карпяк - Бенцаль; пресовий і суспільної опіки: Мирослава Петришак; рефер. народного мистецтва — Марія Процай. Контрольна Комісія: А. Вовчак, О. Романовська, А. Михайльонка.

Нововибрана Управа продовжуватиме, як і попередні, тісну співпрацю з усіма українськими організаціями, незалежно від їх політичного угрупування або віровизнання за винятком комуністичної. І намагатиметься в міру можливости бути чутливою до всіх тих, хто звертатиметься до неї з проханням про поміч і в свою чергу просить всіх не відмовляти в помочі, якщо Управа Відділу звернеться до організацій або окремих членів української громади в Твин - Ситі.

Управа вважає своїм обов'язком поінформувати громадянство про минулорічну (1959) і цьогорічну діяльність. 16-ий Відділ СУА нараховує 57 членок, кожна з них платить обов'язкових $3 на рік. Поза цим членки допомагають Управі в проведенні різних імпрез, забав тощо для харитативних потреб залишенцям і потребуючим в Европі і місцевим, які в зв'язку з хворобою є тимчасово непрацездатні. За звітовий рік Відділ мав обороту: прихід — $1,971.40є витрати — 1,726.93. Сальдо на 10-те червня 1960 р. — $254.48. Прихід був з трьох джерел: з членських вкладок — $163.50; імпрези і забави — $1,116.20. Збіркові листи — $512.17. Сальдо з 1958 р. — $179.53. З приходових сум пішло: До Централі СУА — $305.00, (в них $100 на виплату Дому Централі СУА); На харитативні цілі — $708.00 (посилки до Юґославії, Австрії і Німеччини, грошова допомога родинам видатних політ. і гром. діячів), Школа українознавства в Авґсбурзі - Німеччина — постійний патронат (7 літ), місцевий Пласт і деяким місцевим родинам. На оплату приміщення — $175. Витрати пов'язані з переведенням імпрез і вистав —$480. Різні — $48.85. Крім матеріяльної допомоги Управа старалася морально підтримати своїх співгромадян, надсилаючи їм картки з різного роду поздоровленнями, побажаннями чи співчуттям. Провадили ряд лекцій і бесід з метою притягнути більше молоді до співпраці і відпружити громадянство від щоденних турбот про хліб насущний. Доповідь п-і Бойко „Жінка в СССР", лекція п .д-ра М. Менжеги „Гигієна жінки", Літературний Вечір місцевих аматорок, чайний вечір з молоддю, Ревія, Вистава „Князі гуцульських полонин" і інш. Управа вела обширне листування з організаціями і приватними особами в межах і поза межами стейту і навіть Америки. Через Відділ пройшло 243 листи.

Управа Відділу закликає жіноцтво вписатися в українські жіночі організації і своєю співпрацею допомогти в переведенні рішень XII Конвенції і в виконанні резолюцій Конгресу СФУЖО. Українське жіноцтво вносить в національну боротьбу свою долю тим, що, об'єднавшись в одну репрезентативну організацію СФУЖО, провадимо практичні заходи, пов'язані з вихованням молодого покоління на еміґрації, в дусі національної єдности, єдности для добра вищих суспільних і національних цінностей, а не шукання взаємних недоліків.

Ми будемо щодня, і щохвилини, у повній згоді між собою працювати на тих фронтах, які потребують нашої уваги.

За Управу 16-го Відд. СУА

Л. Менжеґа — голова;
В. Єрмоленко — секретарка

ФОНД НАГЛОЇ ПОТРЕБИ

У „Трибуні УНСоюзу", що появилася з датою вівтірка, 7-го червня, був уперше проголошений заклик Головного Уряду УНСоюзу в справі створення при УНСоюзі Фонду Наглої Потреби, що має на меті заздалегідь придбати можливо найбільшу суму „на рятунок життя і волі українців на випадок всенаціональної загрози чи тривоги". Уже в перших днях після проголошення цієї акції, до Головної Канцелярії УНСоюзу та до Редакції „Свободи" почали напливати не тільки голоси ентузіястичної апробати і піддержки цього почину, але й добровільні звороти дивідендових чеків, з яких цей фонд у першу чергу складатиметься. Від того часу пожертви у формі звернених дивідендових чеків від членів УНСоюзу, як і готівкові пожертви невпинно напливають. Друкуючи черговий список, прохаємо всіх тих, що повертають на ціль Фонду Наглої Потреби дивідендові чеки УНСоюзу, щоб вони ці чеки ОБОВ'ЯЗКОВО підписували, бо без підпису чек не має вартости, а повернення його назад до жертводавця для підпису вимагає часу та зайвої праці. Рівночасно із зворотами чеків та пожертвами надходять численні листи, в яких члени УНСоюзу і громадяни висловлюють свою опінію в справі цього Фонду. Частину цих голосів друкуємо.

СПИСОК Ч. 6

Адамчук Е.	Кліш В.	Поліщук Г.
Антипенко В.	Книш Д.	Поліщук І.
Антипенко І.	Книш М.	Поліщук М.
Багрій В.	Книш Р.	Ремеза С.
Базар А.	Книш Т.	Роговський М.
Бакевич Д.	Книш Ю.	Розов М.
Балко А.	Коваль В.	Романів Н.
Банах А.	Ковальський В.	Романів К.
Банах І.	Ковалисько І.	Романик Г.
Барицький І.	Ковалисько М.	Романик Е.
Барицький М.	Ковалисько М.	Романович Н.
Варна А.	Когут І., ст.	Романович І. Ф.
Басюк В.	Когут І., мол.	Романович Р. П.
Басюк Н.	Козовик М.	Рошко С.
Беднарчук С.	Кончак А.	Рубель В.
Березовська Д. С.	Кончак Н.	Саварин П.
Березовський М.	Копич Г.	Савчук С.
Березовська Н.	Коцик Р.	Садівник І.
Бермес Л.	Костик С.	Саленга Н.
Биковець М.	Кравець А.	Свищ Б.
Бігун А. Р.	Кравець І.	Свищ І.
Бігун Я.	Куліняк В.	Сенедяк Т.
Бігун Н. Б.	Куліняк М.	Сенько П.
Білик Е.	Кухта В.	Сентий М.
Боба О. Е.	Кушнір Г.	Середа А.
Богданів А.	Кушнір С.	Середа М.
Бойко В.	Ластовецький А.	Середа О.
Бойко В.	Ластовецький Б.	Сивенький Е.
Борис Е. Ф.	Лебедович Е.	Д-р Сивенький Н.
Бориславський М.	Лев Н.	Слевар Д.
Булван К.	Левицька О.	Слота А.
Валюх А.	Лобур З.	Смерека З.
Валюх Д.	Лобур І.	Смерека І.
Валюх Д. П.	Лобур П.	Д-р Сочинський Р. В
Василюк С.	Л. Т.	Спендяк Е.
Ващук И.	Лопушанський М.	Сподар Е.
Ващук Е.	Магзір Г.	Сподар М.
Вейке Я.	Майдачевський П.	Стефура Д.
Владика В.	Макарик Е.	Студений В.
Вовканич Т.	Макух Ю.	Сушків Г.
Войтович Д.	Макух С.	Д-р Сушків Н.
Войтович Ю.	Мариглад Т.	Тарнович Н.
Ганущевський А. Б.	Марущак В.	Терлецький В.
Гафткович Н.	Марущак Г.	Терлецька О.
Гельбіг І.	Марущак Д.	Тимків М.
Гладкий В.	Марків А.	Тимків Я. О.
Гнідь І.	Марків М.	Тимків Я. Р.
Гнідь Л.	о. Марків Н.	Туркало С.
Гнідь М.	Марків П.	Федорців Д.
Головачук П.	Марко В.	Фецович С.
Гороховинка М.	Мартинюк Г. М.	Фурсик В.
Грибик В.	Мартинюк Е.	Фурсик Н.
Грибик С.	Мацак Е.	Фурсик Т.
Гулей А.	Мельничук Д.	Храплива Е.
Гулей І. В.	Мигаль К.	Храплива О.
Гадач П.	Микитеюк М.	Царинник Г.
Гадач Ю. Г.	Михайлюка І.	Цегельський І.
Гелетканич А.	Михайлюка М.	Цегельська Л.
Геречка П.	Недорода Д.	Цегельський Р. Е.
Геречка К.	Немировський П.	Цигикало А.
Геречка Н.	Новак Г.	Чипчар Я.
Герчук І.	Новак Л. Н.	Шанайда В.
Дерлиця В.	Новак П.	Шевчук Т.
Дерлиця В., MD.	Новак С.	Шембель В. Б.
Добош А.	Новосад Е. І.	Шембель О.
Добош М.	Новосад М.	Шеремета В.
Дорох В.	Новосад Р.	Шеремета В.
Дувало В.	Олинець М.	Якимів З.
Дувало І.	Оришкевич П.	Якимів І.
Джонсон С.	Оришкевич О.	Якимів П.
Єрега Н.	Остапяк В.	Якимів Н.
Задорожний В.	Остапяк М.	Ямняк П.
Захарко С.	Островка І.	Яримович З.
Зінченко І.	Осадца В.	Яримович М.
Іваницький І.	Осадца В. Р.	Ярош М.
Ільницький Н.	Осадца М.	Ярош М. Н.
Камінський М.	Придзімирський П.	Ярош С.
Каплиста М.	Прищляк О.	Ясіновський В.
Качубинський А.	Погрибсник С.	Ясіновський М.
		Яців І.

Сума поверн. чеків	$ 483.95
Раніше проголошено	$ 2,285.46
Разом	$ 2,769.41

З СОВЄТСЬКОЇ ПРЕСИ

„МОЯ ДРУЖИНА КОМУНІСТКА, А СИН НАВІТЬ НЕ КОМСОМОЛЕЦЬ..."

У відповідь на „ідеологічну" статтю журналіста В. Лідіна в „Ізвєстіях", де говорилось про те, які мають бути взаємовідносини людини і держави в соціялістичному суспільстві, про „чужі совєтській моралі настрої" людей, що „будують свої відносини виключно на основі егоїстичного, корисливого розрахунку", якийсь інженер А. Іванців з Черкас на Україні вислав до редакції такого листа:

„Мені хотілося б докладніше і здалеку підійти до цього питання, яке Ви поставили перед читачами... Але, пам'ятаючи істину, що немає сенсу проціджувати цілий океан, щоб зловити одну тільки рибку, я зразу ж даю відповідь так, як мені підказало моє сороклітнє життя.

Молоді егоїсти, наші діти, розвинулись в середовищі, яке ми, самі того не усвідомлюючи, створили для них. Вони не винні в тому. Ці юнаки просто заразились якимсь вірусом. І винні в цьому ми самі.

У своїй родині винен я, і вся моя вина в тому, що, втративши здоров'я на фронті (ранений у живіт і голову), я втратив і здоровий дух. Мій син дихав тим повітрям, яке я сам заражав мікробами недовір'я і розпачу. Так склалося в багатьох родинах. Всю цю ланцюгову реакцію спостерігали діти, і висновок вони зробили свій: „Якнайменше державі давати — якнайбільше брати".

Мені дуже сподобався один простий, але душевний кінофільм „Добровольці". Коли я й моя дружина дивилися на цей фільм, то нам здавалося, що все це про нас, про нашу неспокійну молодість, про наші гарячі серця і бажання пожертвувати всім за щастя всіх людей.

Ми багато пожертвували і багато віддали, але... спитавши одного разу про цей фільм сина, я був збентежений його відповіддю: „А що з того вийшло, тату, коли ти, бойовий офіцер, увесь поранений, а дістаєш пенсію далеко меншу, як сусід, хоч він і пороху не нюхав..."

Приховувати не буду, що син часто чув, як я лаявся, і бачив усі мої переживання. Я не міг приховати й того, що ще в 1948 році навмисне допустив, щоб, через несплату членських внесків, мене механічно виключили із кандидатів у члени партії. Моя дружина — комуністка, а ось мій син навіть не комсомолець.

Може я вже утратив інтерес до життя тому, що нічого не досягнув? Може мої мрії не здійснилися? Не знаю!..."

Редакція „Ізвєстій" видрукувала цього листа і відповіла великою статтею, в якій представляє Іванцева, як виняток із совєтського суспільства, який „пишається своєю оригінальністю й незалежністю своїх думок". Але, мабуть, таких іванцевих є тепер дуже багато в царстві Хрущова, і думки їх, очевидно, непокоять охоронців режиму.

ЩЕ РАЗ ПОХОВАЛИ КУЗНЄЦОВА

Ще в грудні 1959 року московська „Правда" повідомляла про те, що після кількох років розшукувань вдалося знайти місце і вияснити обставини загибелі Ніколая Кузнєцова, одного з найвизначніших совєтських диверсантів-партизанів, що в другій світовій війні діяв у західньоукраїнських областях. 28-го липня ц. р. останки Кузнєцова урочисто поховано у Львові на т. зв. Холмі Слави. Про обставини його загибелі пише „Правда":

„Уночі проти 9-го березня 1944 р. Ніколай Кузнєцов разом із партизанами Яном Камінським та Іваном Бєловим пробирались назустріч військам совєтської армії. По дорозі, в селі Боратин, Брідського району на Львівщині, вони зайшли в хату Степана Голубовича. Незабаром хату, де перебували партизани, оточили бандерівські бандити. Один з них пізнав Кузнєцова, що діяв під ім'ям німецького старшини Павля Зіберта. Зав'язався смертельний бій. Кузнєцов вихопив гранату і вбив себе разом із бандитами. Яна Камінського, який вискочив у вікно, наздогнали ворожі кулі. Згинув також розвідач Бєлов..."

ПРИМХИ СОВЄТСЬКОЇ ТЕХНІКИ

У Москві виставили на вулицях понад 600 автоматів з газованими водами. Ось що пише кореспондент „Ізвєстій" про свій перший досвід із цим чудом техніки": „Опускаю монету. Автомат мовчить. Натискаю ґудзика, стукаюгрюкаю по його блискучому боці. Ні води, ані монети... Але що за диво? До другого свого клієнта автомат проявив надмірну щедрість: не встиг щасливець опустити монету, як автомат, із зловіщим шипінням, вилляв йому на руки з півввідра води. І поскаржитись нема кому. В міському управлінні торгівлі мені пояснили:; „Нічого не поробиш — нова техніка. Освоюємо..." В міському парку Куйбишева встановлено 12 автоматів — і ні один не працює. Московський кореспондент меланхолійно констатує: „Кількість автоматів по містах день-у-день зростає. Але покищо це лише дорога іграшка".

БОРЮТЬСЯ З САМОГОНОМ І САМОГОННИКАМИ

Президія Верховного Совєту УССР в кінці червня видала гострий наказ про посилення боротьби з „самогоноваренням і пияцтвом в Українській ССР". За виготовлення самогону „не для збуту" винних каратимуть грошовою карою в сумі до 300 рублів. За ту ж дію, вчинену повторно — від 500 до 1,000 рублів. За виготовлення самогону для збуту винних замикатимуть у в'язницю на 1 - 3 роки або каратимуть грошовою карою в сумі 1 - 3 тисячі рублів. Заборонено також уживати спиртових напоїв на вулицях, у крамницях і парках.

Короткі Вістки

● **Мормонська церква в Палмайні, Н. Й.,** відзначає 130-річчя свого існування великими парадами, бо її засновано в 1830 році.

● **Кандидат-номінат** на віце - президента республіканець Генрі Кебот Ладж заявив, що він не послухає демократичного заклику і не зрезиґнує зі свого теперішнього посту амбасадора в Об'єднаних Націях, поки там не буде вирішена справа розброєння. Покищо Ладж не бере участи у виборчій кампанії, бо займає становище державного працівника.

● **Партія заплатила за літак** ДС-7, яким віце - президент Ричард М. Ніксон із дружиною їздив до Гаваїв із Лос Анджелесу до Гонолюлю і назад. Коли б Ніксон летів був джетовим а не пістоновим літаком, то кошти лету були б більші на 11,000 долярів.

● **Ірляндія** вислала була 650 вояків до Конґа, але у зв'язку з погіршенням тамошньої ситуації — рішено других стільки вислати в найближчих днях. Вояків, що відлітали до Конґа, маси ірляндського народу проводили з великою парадою.

● **У Туреччині** офіційно проголошено, що в цьому році пішло там в стан спочинку 235 генералів і адміралів. З давнього старшинського карпусу залишились тільки 20 генералів в армії, що нараховує 250,000 вояків, і один адмірал у фльоті з 25,000 моряків.

СССР видалив двох західніх учених, що прибули на базі культурної виміни

Москва. — Московський щоденник „Труд", орган совєтських професійних спілок, виявив, що совєтський уряд видалив двох західніх учених — американського абсольвента економії із науковим ступнем з Гарвардського університету, Едвіна Морелла, і французького ученого, керівника медичного інституту в Ліоні, д-ра Шарля Поля Меріє, які приїхали були до московського університету в рямцях виміни молодих студіюючих учених. Названий американський учений писав докторську працю про совєтські робітничі спілки, а французький лікар студіював поборювання в СССР недуги дитячого паралічу. Американського економіста викинули з московського університету, дозволивши йому всетаки бути там до липня ц. р., а французові сказали виїхати з СССР після конференції над недугою поліо в травні ц. р. у Москві. „Труд" твердить, що Едвін Морелл вів розмови з совєтськими робітниками „для шпигунських цілей", а французький лікар робив фотознімки совєтських залізниць — теж для шпигунства. Обидва заявили тепер, що вони вперше довідуються, що їм закидають шпигунство, яке їм ніколи навіть не снилось. Не вважаючи на ту манію переслідування, що на неї хворіють большевики, і на кампанію ненависти, ведену совєтською пропаґандою проти ЗДА, „Труд" запевняє, що совєтський уряд далі продовжуватиме програму культурної виміни і що він сприяє закордонним туристам.

Кандидатури Кеннеді і Ладжа відновлюють давню боротьбу між цими родинами

Бостон. — Часописи пригадують, що цьогорічні кандидатури сенатора Джана Ф. Кеннеді і амбасадора до Об'єднаних Націй Генрі Кебота Ладжа відновлюють політичну боротьбу між цими двома старими бостонськими родинами. Предки Ладжа прибули до ЗДА ще за колоніяльних часів як протестанти. Родина католика Кеннеді прибула пізніше до цієї країни. Кеннеді є багатші від Ладжів, але ця різниця не грає більшої ролі. Перший політичний бій між представниками цих двох старих поважних родин відбувся в 1916 році, коли республіканець, прадід теперішнього Ладжа, змагався за становище в Сенаті з демократом прадідом по материній лінії теперішнього сенатора Кеннеді — Джаном Ф. Фіцджералдом. Тоді переміг Ладж, а програв Фіцджералд, що був „гордістю" бостонської ірляндської родини. Вдруге зустрілися в боротьбі внуки змагунів із 1916-го року — Генрі Кебот Ладж і Джан Ф. Кеннеді в 1952 році, знов у боротьбі за становище в Сенаті. Програв тоді Ладж, який більше дбав про виборчий успіх Айзенгавера як свій власний. Кеннеді об'їхав всі, понад 350, міста і містечка та оселі, і подбав про прихильність жінок, бо його мати влаштувала в бостонському готелі прийняття для 4,000 жінок, які могли бачити кандидата та чути його промову. Хто переможе цього року, покаже 8-ий листопад.

Сен. Мортон називає сен. Кеннеді „пішаком" на політичній демократичній шахівниці

Вашингтон. — Голова Республіканського Крайового Комітету сенатор Трустон Б. Мортон склав заяву, в якій назвав демократичного кандидата на президента Джана Ф. Кеннеді „пішаком" на політичній демократичній шахівниці. „Це вже найвищий час, казав сен. Мортон, щоб молодший сенатор із Массачусетсу вийшов із яхту в Гаянніс Порті та щоб почав говорити сам". Вже кілька днів Кеннеді приймає в себе різних демократичних політиків, які після конференцій із кандидатом-номінатом складають заяви про різні справи, а сам Кеннеді мовчить. Мортон твердить, що сам Кеннеді не говорить тому, що не визнається на таких справах, як рільництво, праця, громадянські права і закордонна політика. Кеннеді приймав в себе Гарримана, Стівенсона, Рутера і кількох економістів, які інформували сенатора про економічні і фінансові справи.

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

КЛІВЛЕНД, Огайо — Т-во ім. Ів. Франка, 334 Відд. УНСоюзу, повідомляє, що збори Відділу відбудуться 14-го серпня в другу неділю по першім в УНДомі при 14-ій вулиці, о 1-ій годині пополудні. Пригадується всім членам, щоби прийшли і і вплатили біжучі і залеглі вкладки. Складайте пожертви на Фонд Наглої Потреби. На зборах буде видача чеків-дивіденд. — Николай Задирецький, предс., Стефанія Вохонок, кас., Григорій Демкович, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляється членів 204 Відд., що Піврічні Збори відбудуться в суботу, 13-го серпня 1960 р., в залі ч. 25 УНДому, 140 Друга Еве. Початок в год. 7-ій веч. Проситься членів прибути, та вислухати звітів Управи та Контр. Комісії. — П. Марко, предс.; І. Крочак, кас.; В. Гасій, фін. секр.; д-р В. Марків, рек. секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Управа Т-ва ім. М. Грушевського, Відд. 219, повідомляє, що Збори відбудуться в суботу, дня 13-го серпня 1960 р., в год. 7-ій веч. — М. Юров, секр.

ШИКАҐО — Південь. — Місячні Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 220, відбудуться в суботу, 13-го серпня 1960 р., в год. 7:30 веч., в церковній залі, при 4950 Савт Полайна вул. На порядку нарад важні справи і тому проситься членів обов'язково і точно прибути. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Б-во св. І Хрестителя, Від. 270, повідомляє своїх членів, що Збори відбудуться в суботу, 13-го серпня 1960 р., в год. 7:30 веч., в приміщенні УНДому — 90-96 Фліт вул. Просимо членів і членкинь прибути на Збори, на яких маємо рішати справу Ювілею нашого Б-ва. — Т. Гіль, предс.; М. Баран, фін. секр. і кас.; С. Островський, рек. секр.

Посмертна згадка

Анна ЗАРІЧНИ, — членкиня Б-ва св. о. Миколая, Від. 167 УНСоюзу в Толідо, Огайо, померла на удар серця, 28-го липня 1960 р., проживши 70 років. Покійна походила із с. Угорці, п. Золочів, Зах. Україна. До УНСоюзу вступила 1938 р. Полишила у глибокому смутку доньку Ксеню, сина Юрія, 1 внуку та 2 сестри. Похорон відбувся 1-го серпня 1960 р., з пох. заведення до укр. кат. церкви св. Михаїла, а звідси, при участі Родини, Знайомих та Членів Б-ва, на цвинтар "Calvary" в Толідо. Вічна Їй Пам'ять!
І. Кульматицький, секр.

● РОЗШУКИ ●

Пошукую брата,
ОЛЕКСУ КОБАК,
з села Вородчиці, пов. Вібрка, який 1912 р. виїхав до Шикаґо. Хто знав би про нього, або він сам, прошу писати на адресу:
George KOBAK
93 W. Tremont Avenue
Bronx 53, N. Y.

Анна Онишкевич, з дому Фітлер, народж. в селі Віла, пов. Тернопіль, Зах. Україна, пошукує
АННУ ЧАБАН,
народж. в селі Віла, пов. Тернопіль, яка мала вийти заміж та перебуває в Ню Йорку. Хто знає дещо про неї, або вона сама, прошу подати вістку на адресу:
Mrs. Anna ONYSHKEWYCH
5816 7th Avenue, Rosemont
Montreal 22, Que., Canada

У ВИДАВНИЦТВІ „СВОБОДА" нова повість
ІВАНА СМОЛІЯ:
„У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї"

Коли змова найбільш кровожадних в історії диктаторів Гітлера і Сталіна в 1939 році викликала другу світову війну, то вже від гуку перших її пострілів задрижали й почали валитися державні кордони і системи, відкриваючи шлях до найбільш бурхливої, насиченої несподіванками зустрічі двох суперечних світів: східнього і західнього. Перша така зустріч відбулася на західніх українських землях, і на її тлі, в обрамуванні незрівняних своєю красою українських Карпат, Іван Смолій, у своїй новій повісті „У зеленому Підгір'ї", розвиває акцію повісти, вправною рукою мистця малюючи хвилюючі образи найглибших людських переживань та колізій. Це — перший мистецький реалістичний твір про зустріч двох, ворожою рукою поділених, рідних, українських світів з їхніми суперечностями і пристрастями, що розпалюються довкола одвічних людських прагнень: правди і волі. Глибокі проблеми життя і боротьби у грізній воєнній добі і перемога добра та краси, представлені мистецькими образами в цій книжці, дадуть справжню насолоду і принесуть безсумнівну користь кожному, хто її прочитає.

Книжка має 190 сторінок друку та в мистецькій кольоровій обкладинці.
Ціна — $2.50
Замовляти у В-ві:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

Д. Гуменної
ДІТИ ЧУМАЦЬКОГО ШЛЯХУ
IV-ий том
Ціна $2.50.
Замовляти:
"SVOBODA"
P. O. Box 346
JERSEY CITY 3, N. J.

РОМАНА ЗАВАДОВИЧА
КОБЗАРЕВА ГОСТИНА
Сценічна картина з життя Т. Шевченка у 3-ох відслонах.
Ноти до пісні „Гей на Січі" укладу О. Залеського.
Двокольорова обкладинка П. Холодного.
Ціна 50 центів.
Замовляти:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

ГРАМАТИКА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
—: уладив :—
ОЛЕКСАНДЕР ПАНЕНКО
Це підручник для середніх шкіл і для самоосвіти.
— Ціна $2.00 —
Замовляйте у:
"SVOBODA"
P. O. Box 346
Jersey City 3, N. J.

В нашій КНИГАРНІ можна набути:

1. Д-р Д. Донцов: „Київ 1918 рік"	$1.00
2. Ольга Мак: „Чудасій", повість	2.00
3. Ольга Мак: „Жаїра", роман, том І	2.50
4. Ольга Мак: „Жаїра", роман, том ІІ	3.00
5. Д-р Д. Донцов: „Дві літератури нашої доби"	3.00
(оправлена в полотно)	3.75
6. Юрій Тис: „Конотоп", оповідання	2.00
7. Ольга Мак: „Проти переконань", роман	3.50
(оправлена в полотно)	4.25

Svoboda
P. O. Box 346 — Jersey City, N. J.

Зміна адреси
До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.
Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.
Моя СТАРА адреса була:
ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____________
Ім'я і прізвище ____________
Адреса ____________
____
Моя НОВА адреса така:
Ім'я і прізвище ____________
Адреса ____________
Адреса ____________

ТАРЗАН, ч. 4500. Леговище.

Дальші розшуки знайшли групу великих зелених паростків. Мавполюд засміявся. — Ось маємо болгані!

— Але ж чому!... Як ви знаєте? — запитував Гарві.

— Внаслідок цієї води, що є в паростках, — відповів Тарзан. Це є чистий і солодкий сок, якому не може опертися горила.